

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΕΣ

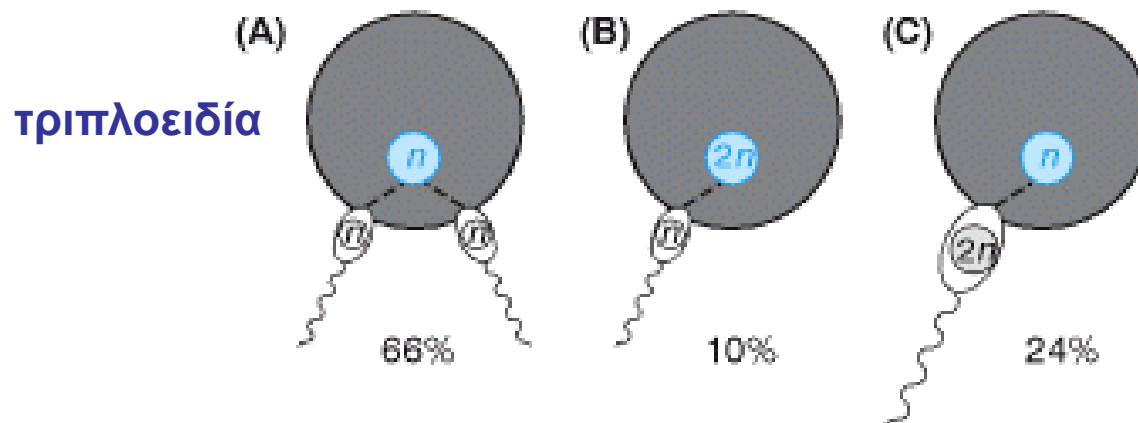
ΧΡΩΜΟΣΩΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΛΛΑΞΕΙΣ

1) ΑΝΩΜΑΛΙΕΣ ΣΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ ΧΡΩΜΟΣΩΜΑΤΩΝ

ΕΥΠΛΟΕΙΔΙΑ:

ΚΑΘΕ ΠΟΛΛΑΠΛΑΣΙΟ ΤΟΥ ΑΡΙΘΜΟΥ **N** (ΑΠΛΟΕΙΔΕΣ ΓΟΝΙΔΙΩΜΑ)

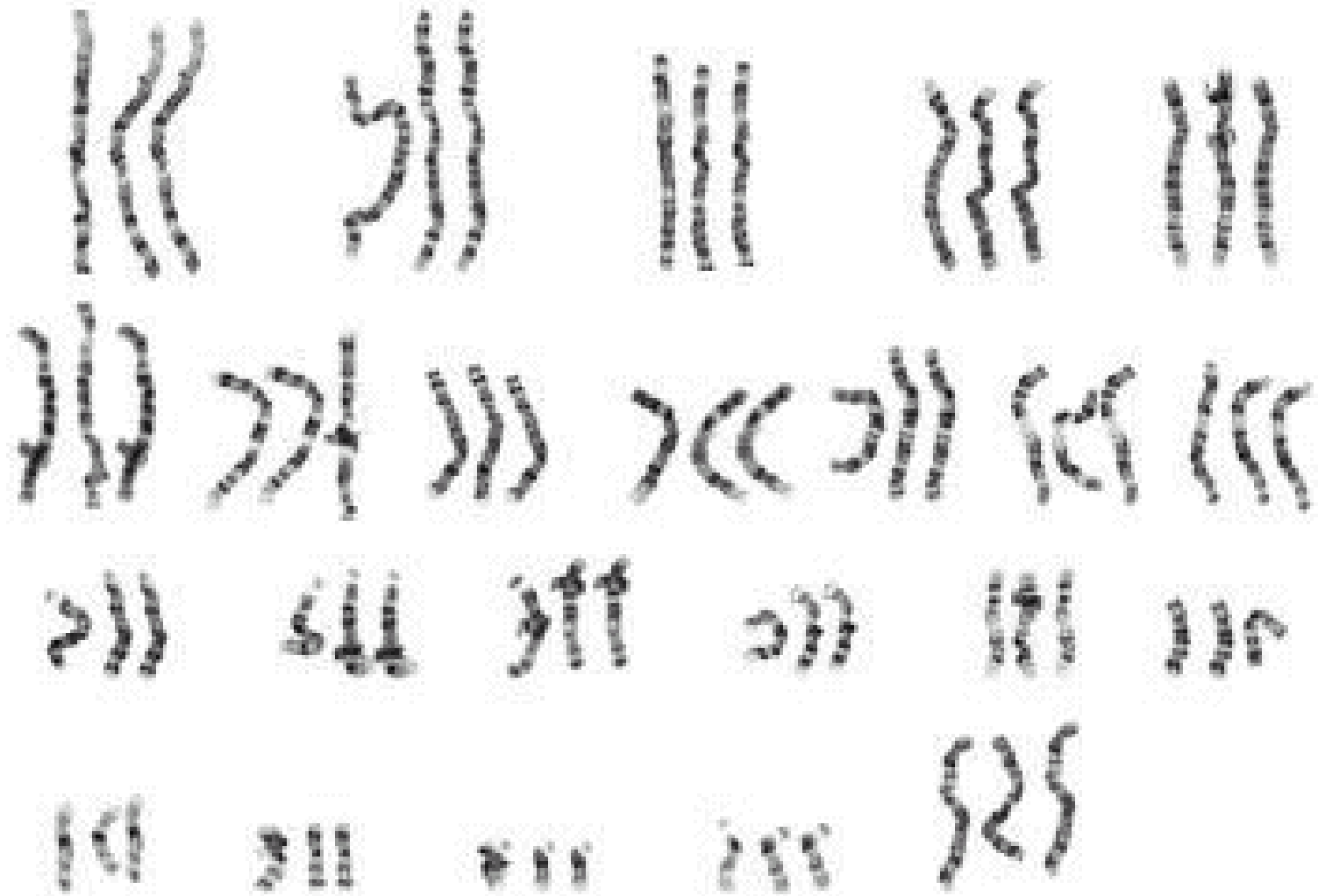
- **3N**
  - **4N**
- } ΑΥΘΟΡΜΗΤΕΣ ΑΠΟΒΟΛΕΣ

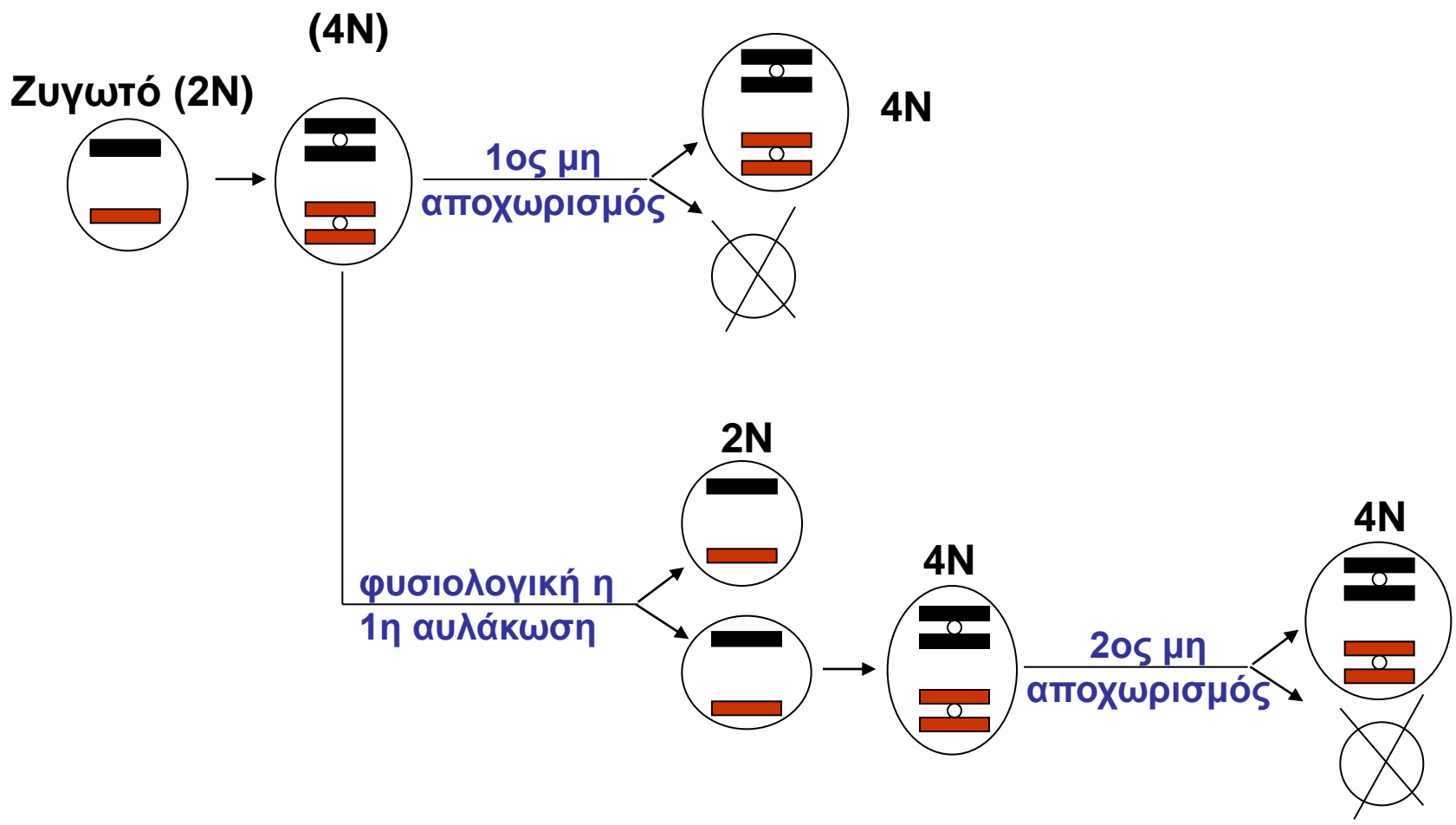
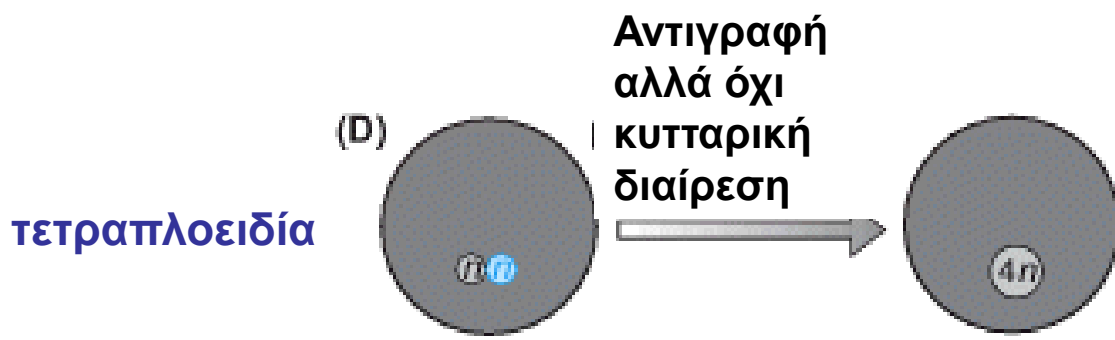

A) Γονιμοποίηση ωαρίου από 2 σπερματοζωάρια

B, Γ) Αποτυχία σε μία από τις μειωτικές διαιρέσεις ωρίμανσης γαμετών (συνήθως σπερματοζωαρίου)

Καρυότυπος ατόμου με τριπλοειδία

ΑΝΕΥΠΛΟΕΙΔΙΑ:

- ΚΑΘΕ ΕΠΙΠΛΕΟΝ Ή ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΧΡΩΜΟΣΩΜΑ ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΑΡΙΘΜΟ $2N$
- Η ΠΡΟΣΘΗΚΗ $2n+1$ (τρισωμία) Ή ΑΠΩΛΕΙΑ $2n-1$ (μονοσωμία) ΧΡΩΜΟΣΩΜΑΤΟΣ
- $2n+1+1$ διπλή τρισωμία
- $2n-2$ νουλισωμία (λείπουν ομόλογα χρωμοσώματα)

ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ ΣΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΜΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΥ (NON DISJUNCTION)
= αποτυχία των χρωμοσωμάτων να διαχωριστούν φυσιολογικά κατά την κυτταρική διαίρεση (μείωση ή μίτωση)

ΜΙΤΩΤΙΚΟΣ ΜΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ → ΜΩΣΑΙΚΟ:

$2N+1$

$2N-1$

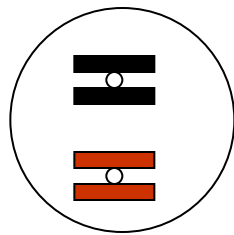
$2N$

ΜΕΙΩΤΙΚΟΣ ΜΗ ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ

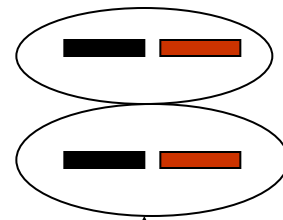
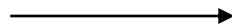
Στην 1η μειωτική διαίρεση: Γαμέτες $N+1$, $N-1$

Στη 2η μειωτική διαίρεση: Γαμέτες $N+1$, $N-1$, N

ΜΙΤΩΣΗ

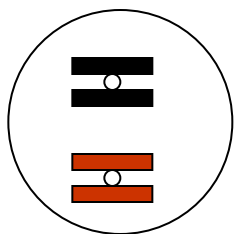

ΖΥΓΩΤΟ

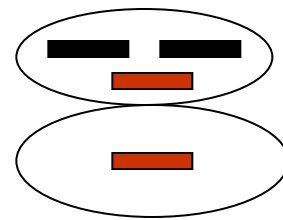

1η αυλάκωση

φυσιολογικό

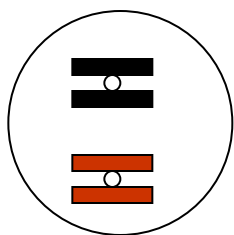

ΖΥΓΩΤΟ

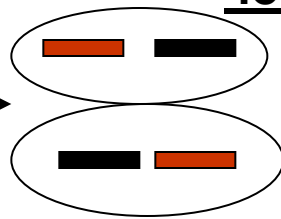

50% τρισωμικοί
ιστοί

50% μονοσωμικοί
ιστοί

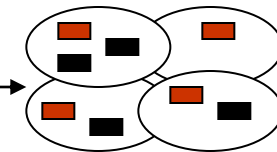
ΖΥΓΩΤΟ

1η αυλάκωση

25% τρισωμικοί
ιστοί

25% μονοσωμικοί
ιστοί

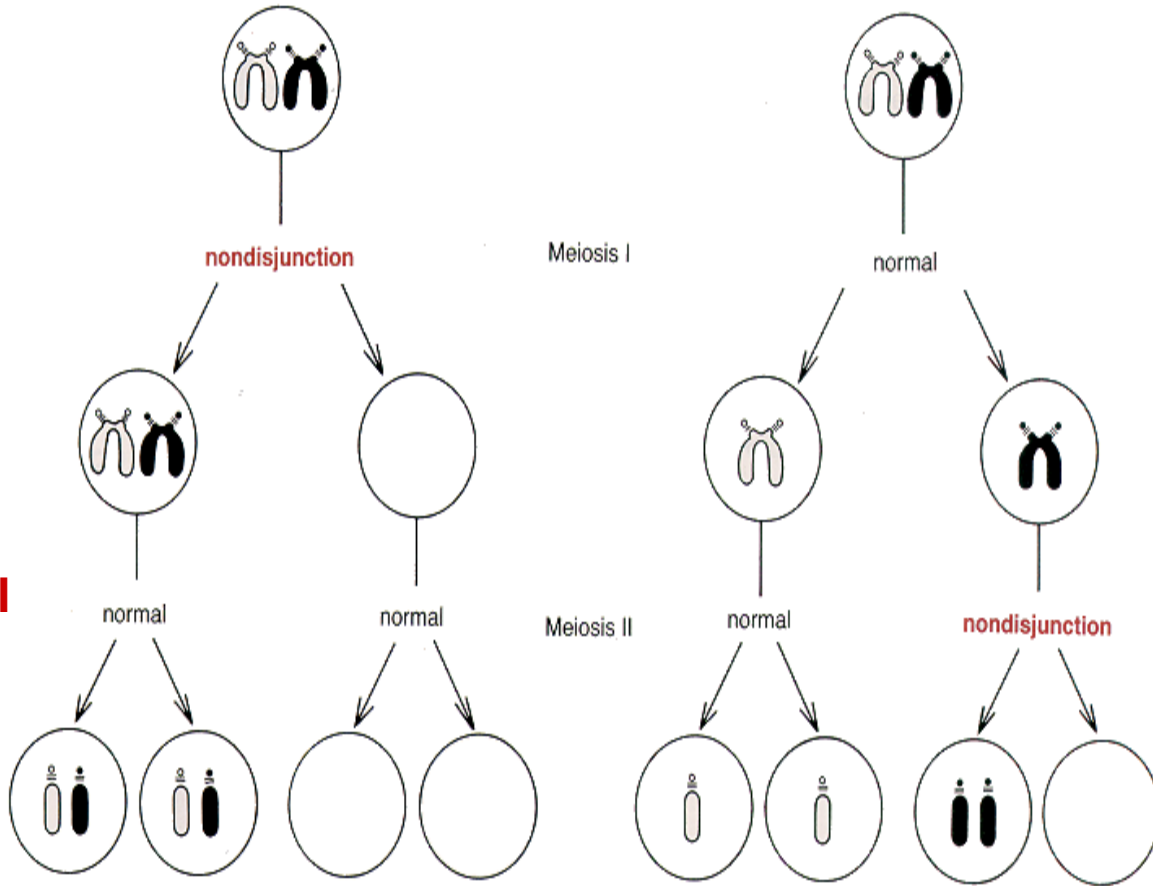

2η αυλάκωση

50%
φυσιολογικοί
ιστοί

ΜΕΙΩΣΗ

Μείωση I

Μείωση II

**Γαμέτες
N+1**

**Τρισωμικός
ζυγώτης**

**Γαμέτες
N-1**

**Μονοσωμικός
ζυγώτης**

**Γαμέτες
N+1**

**Τρισωμικός
ζυγώτης**

**Γαμέτες
N-1**

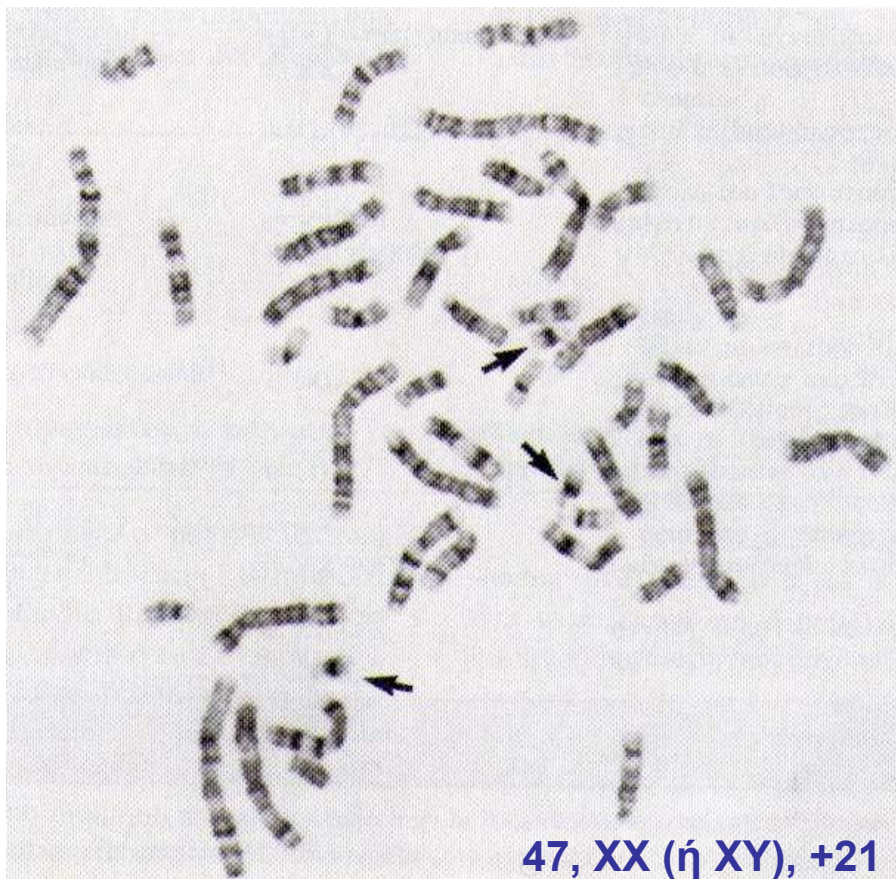
**Μονοσωμικός
ζυγώτης**

Πως μπορούμε να διακρίνουμε σε ποιο στάδιο (I ή II) δεν έγινε αποχωρισμός ?

Τρισωμίες αυτοσωμικών χρωμοσωμάτων

Τρισωμία 21 (σύνδρομο Down)

- Η πιο συχνή βιώσιμη τρισωμία αυτοσωμικού χρωμοσώματος
- 95%: χρωμόσωμα 21 x 3
- Συχνότερη αιτία: Μη διαχωρισμός στη μητρική μείωση I
- 1 / 800 νεογνά, 1 / 300 νεογνά για μητέρες >35 ετών

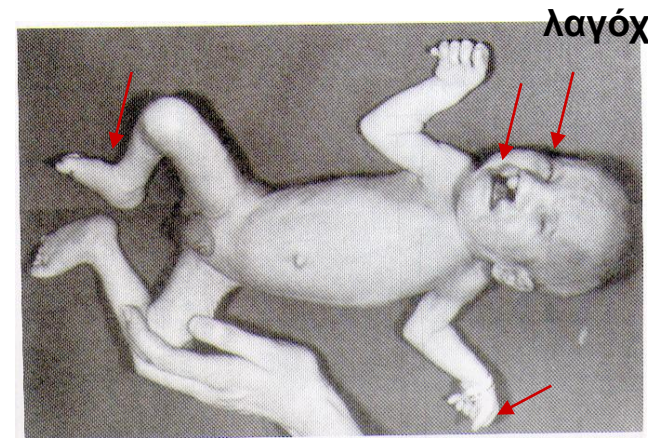
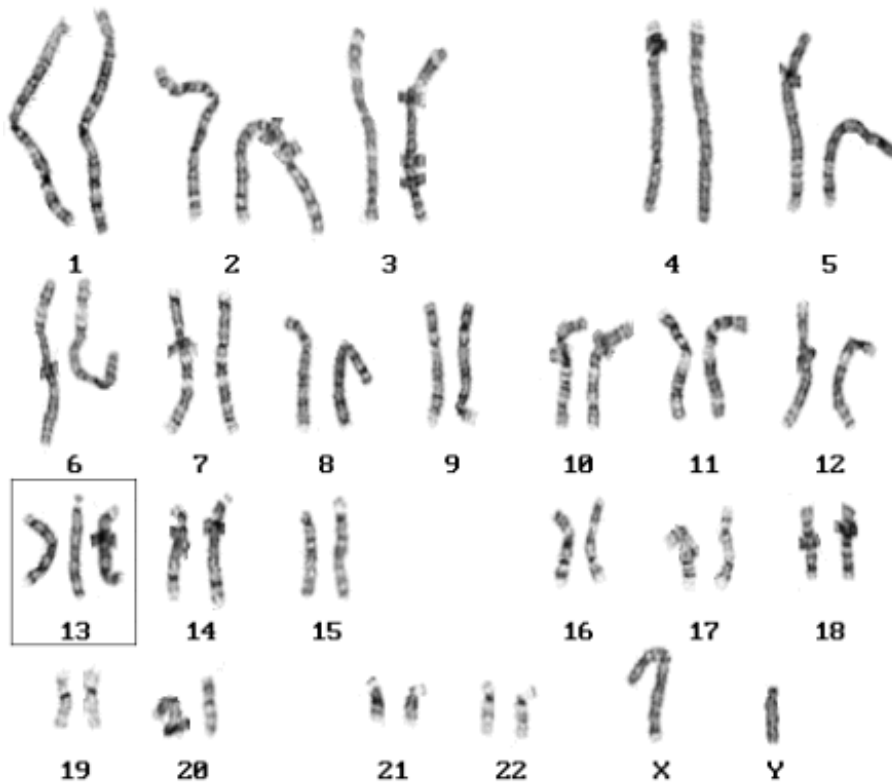

Δυσμορφία
Διανοητική καθυστέρηση
Καρδιοπάθεια
Κίνδυνος λευχαιμίας
Πρόωρη γήρανση
Συμπτώματα Alzheimer

Τρισωμία 13 (σύνδρομο Patau)

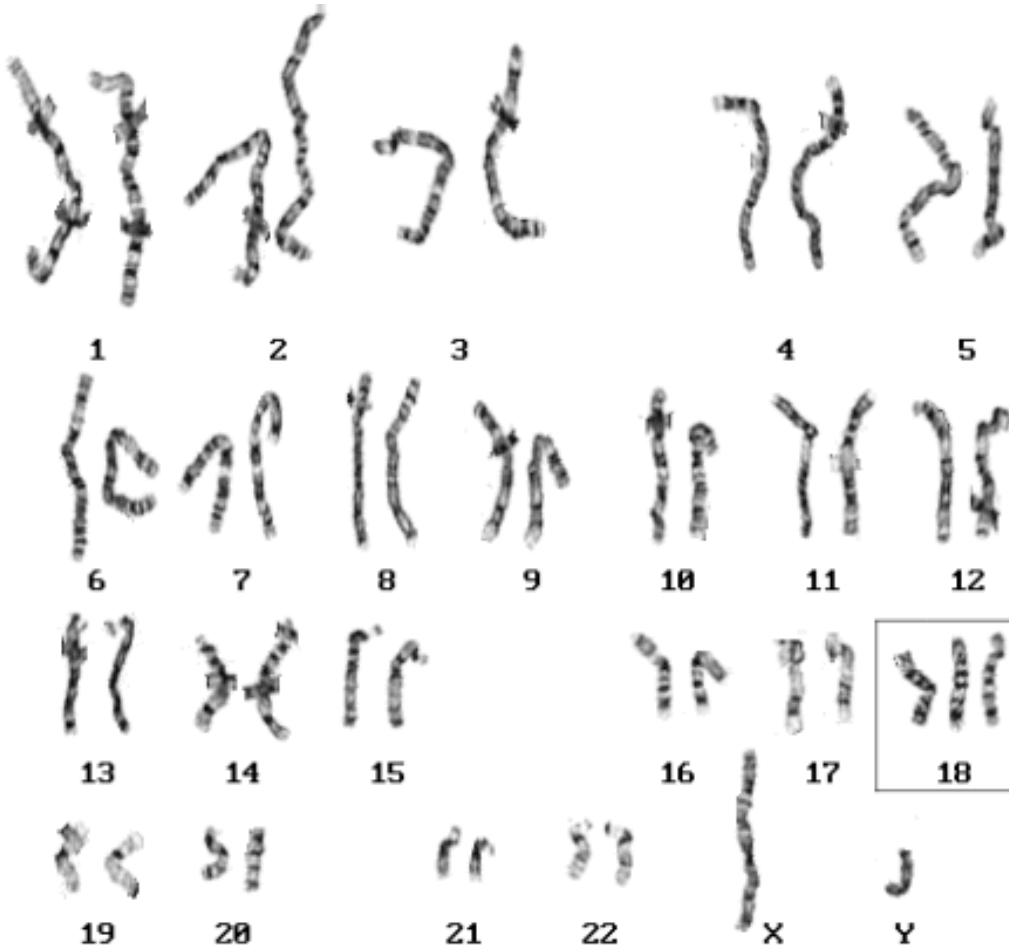
- 1 / 25000 γεννήσεις
- Πρόωρος θάνατος
- Ηλικία μητέρας

πολυδακτυλία

Τρισωμία 18 (σύνδρομο Edwards)

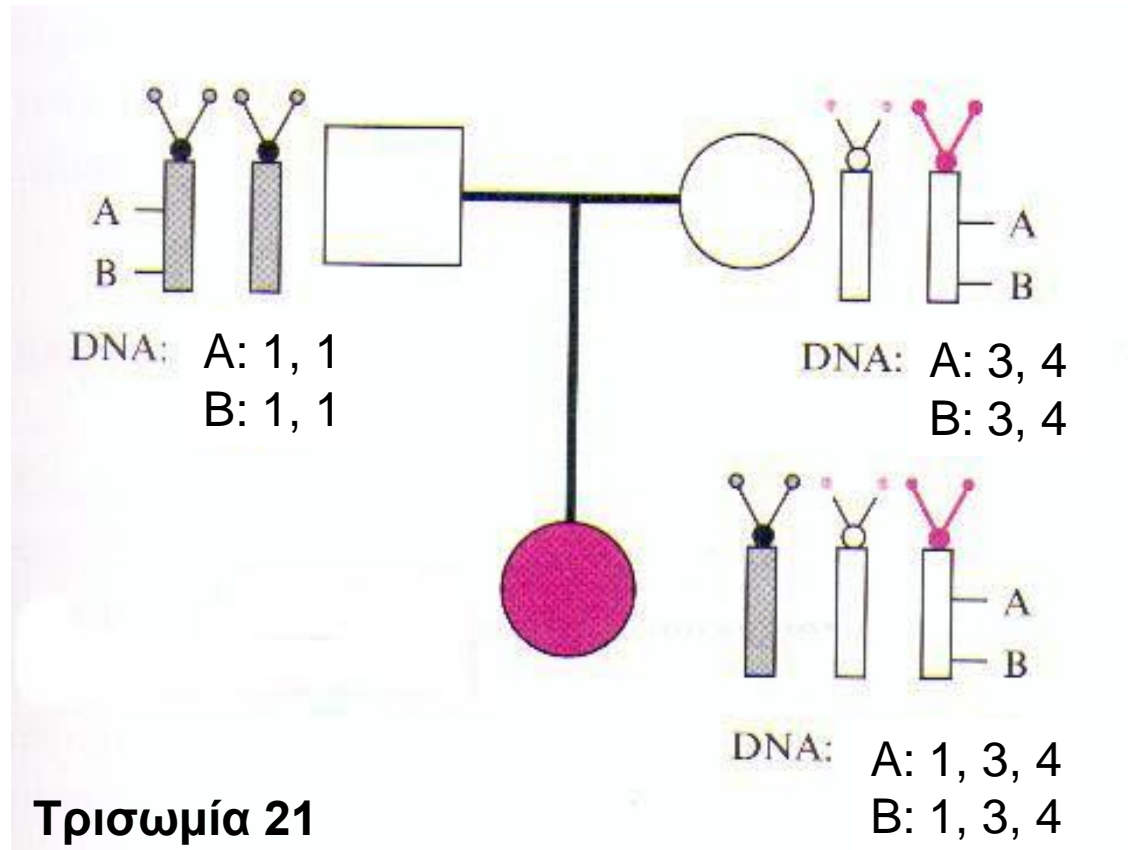
- 1 / 8000 γεννήσεις
- Πρόωρος θάνατος
- Ηλικία μητέρας

Karyotype: 47,XY,+18

Το επιπλέον χρωμόσωμα είναι μητρικής ή πατρικής προέλευσης ?

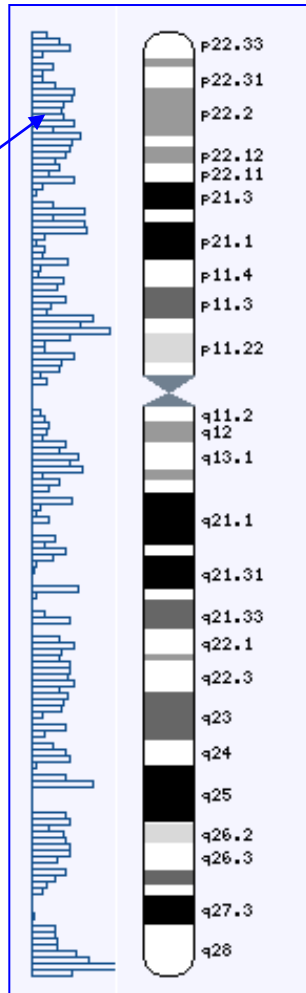

A, B → πολυμορφικοί γενετικοί δείκτες

Αριθμητικές χρωσωμικές ανωμαλίες των φυλετικών χρωσωμάτων

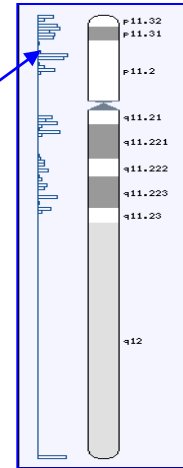
Χρωμόσωμα X

Κατανομή
γονιδίων
στο X

Χρωμόσωμα Y

Κατανομή
γονιδίων
στο Y

Μέγεθος : 57 Mb
Γονίδια : 40

Μέγεθος : 155 Mb (6% του γονιδιώματος)
Γονίδια : > 700

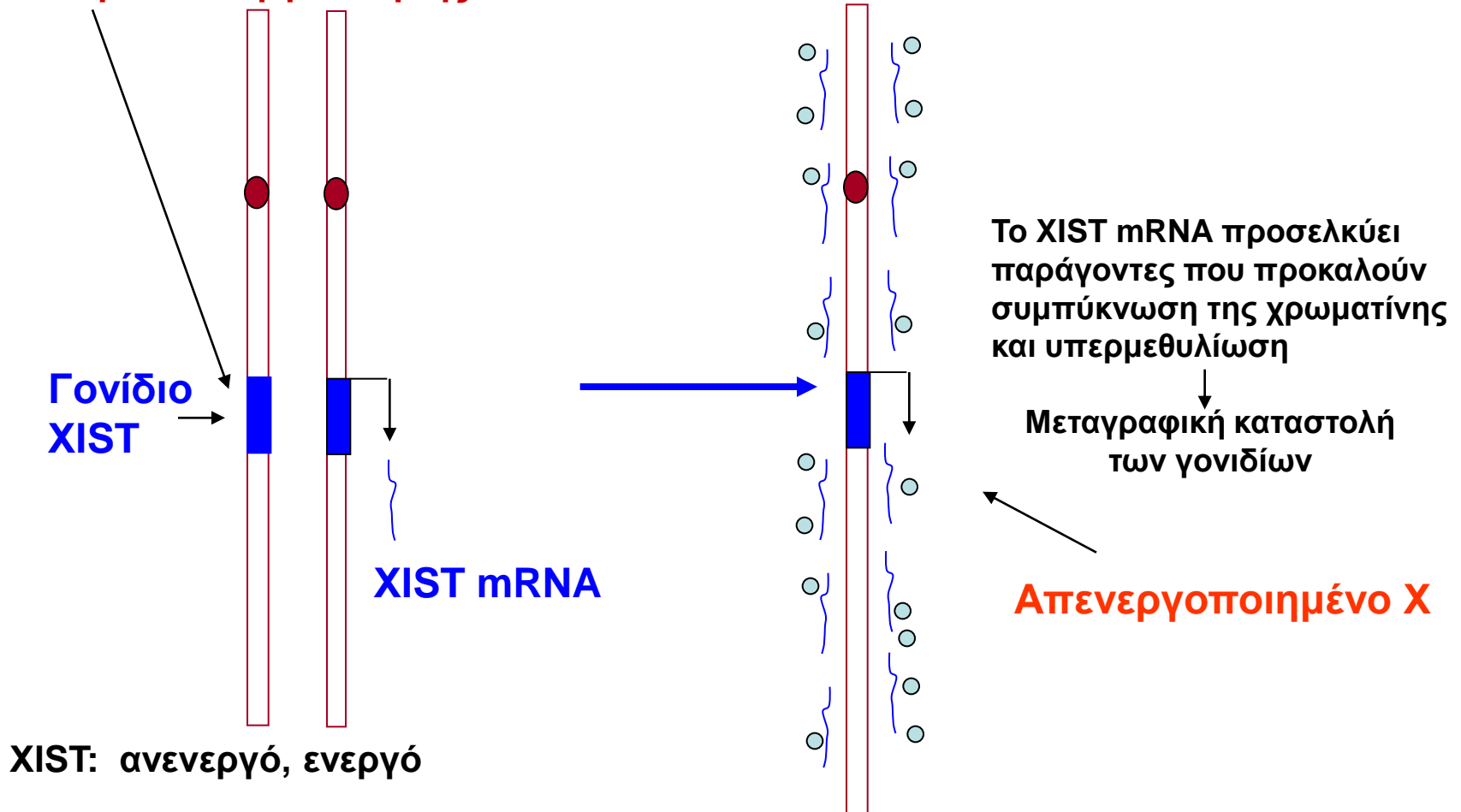
Απενεργοποίηση του χρωμοσώματος X (υπόθεση της Lyon)

Κατά την πρώιμη εμβρυική ανάπτυξη, στα θηλυκά σωματικά κύτταρα το ένα χρωμόσωμα X απενεργοποιείται

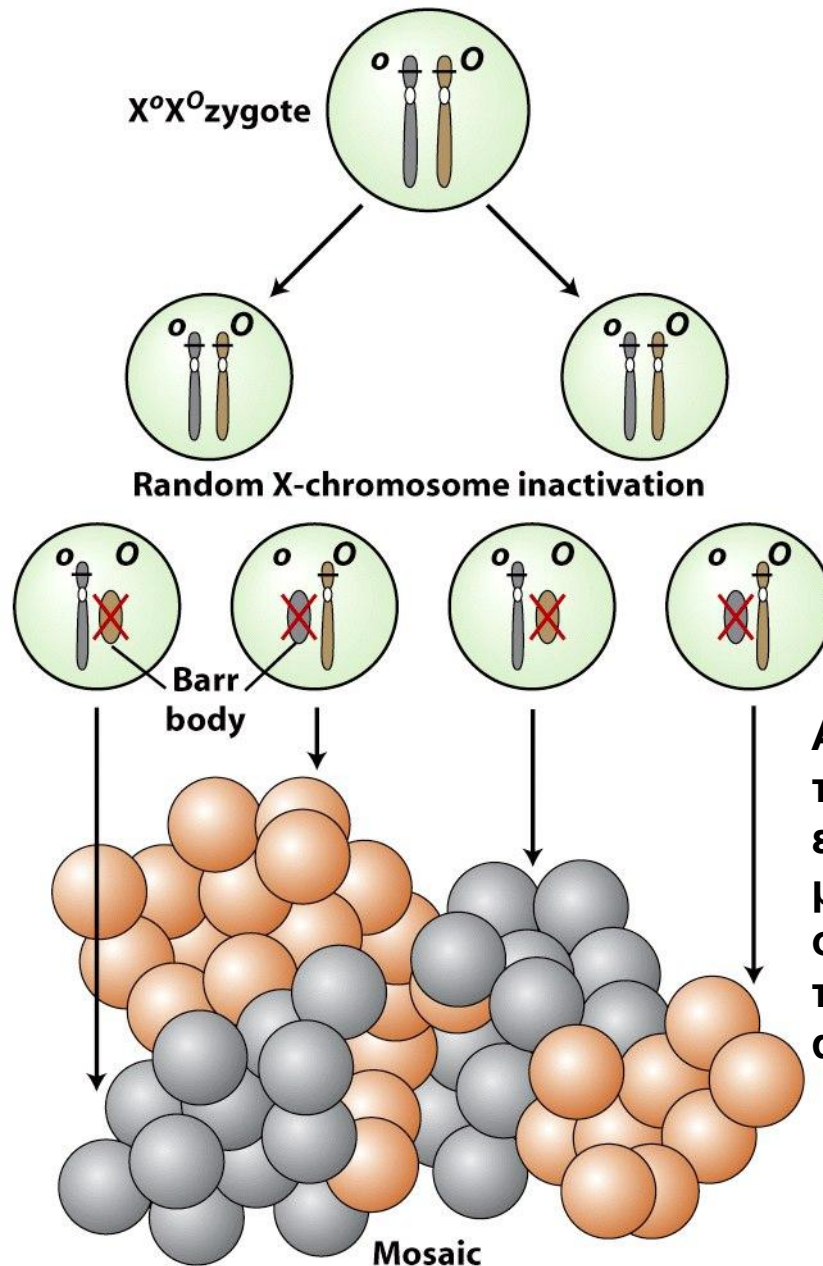

Εξίσωση των επιπέδων έκφρασης των γονιδίων που χαρτογραφούνται στο X, στα δύο φύλα

Κέντρο απενεργοποίησης του X

Τυχαία απενεργοποίηση του X

Διαταραχές φυλετικών χρωμοσωμάτων

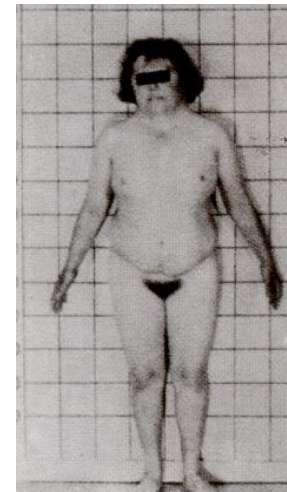
Οι φαινότυποι που συνδέονται με τις χρωμοσωμικές ανωμαλίες των φυλετικών χρωμοσωμάτων δεν είναι τόσο σοβαροί όσο εκείνοι που συνδέονται με διαταραχές των αυτοσωμικών χρωμοσωμάτων, λόγω:

- απενεργοποίησης Χ (στις περισσότερες περιπτώσεις ασθενών με δομικές ανωμαλίες του Χ, απενεργοποιείται το δομικά ανώμαλο Χ-όχι τυχαία απενεργοποίηση?)
- μικρού αριθμού γονιδίων του Υ

ΑΝΕΥΠΛΟΕΙΔΙΕΣ

Σύνδρομο Turner (45, X)

- ~50% μωσαϊκά
- Συχνότητα: 1,5 / 100 συλλήψεις
- Γεννώνται 1/5000 κορίτσια
- Έλλειψη του Χ συνήθως λόγω μη αποχωρισμού κατά την σπερματογένεση
- Ενήλικα- στείρα
- Φυσιολογική ευφυΐα-συμπεριφορά
- Αυξημένη συχνότητα καρδιαγγειακών-νεφρικών ανωμαλιών

Θεραπεία (όχι πλήρης) με οιστρογόνα και αυξητική ορμόνη

Σύνδρομο Klinefelter (47, XXY)

- Συχνότητα: 1/1000 γεννήσεις αγοριών (συνήθως στείρα)
- Μωσαϊκοί (15%) καρυότυποι με συμπτώματα του συνδρόμου
- Προκύπτουν από μειωτικό μη αποχωρισμό των φυλετικών χρωμοσωμάτων του πατέρα (κατά 40%) και της μητέρας (60%)
- Απενεργοποίηση του ενός X
- Μαθησιακά προβλήματα

Τρισωμία X: 47, XXX

- Συχνότητα: 1/1000 γεννήσεις κοριτσιών
- Μη αποχωρισμός των φυλετικών χρωμοσωμάτων της μητέρας
- Φαινοτυπικά χαρακτηριστικά μέσα στα φυσιολογικά όρια, χαμηλό IQ.

Σύνδρομο 47, XYY

- Συχνότητα: 1/1000 γεννήσεις αγοριών.
- Γόνιμα άτομα με φυσιολογικούς απόγονους
- Μη αποχωρισμός των φυλετικών χρωμοσωμάτων στην δεύτερη μειωτική διαίρεση του πατέρα
- Ίσως συσχετίζεται προβλήματα συμπεριφοράς

ΠΟΛΥΣΩΜΙΕΣ: 48, XXXY και 49, XXXXY, 46, XXXX και 49, XXXXX

λίγες περιπτώσεις με σοβαρή αναπτυξιακή και διανοητική καθυστέρηση

